

ОЦІНКА РІВНЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ОКРЕМИХ КРАЇН ЄС ТА УКРАЇНИ

©2025 ГУБАРЄВА І. О., АВЕДЯН Л. Й., ЛИТВИНЕНКО А. В.

УДК 332.1
JEL Classification: R58

Губарєва І. О., Аведян Л. Й., Литвиненко А. В.

Оцінка рівня соціально-економічного розвитку регіонів окремих країн ЄС та України

Метою статті є оцінка рівня соціально-економічного розвитку регіонів країн ЄС та України. Для аналізу та порівняння рівня соціально-економічного розвитку регіонів країн ЄС та України було відібрано шість країн – членів ЄС (Іспанія, Італія, Німеччина, Польща, Франція, Швеція), які є близькими до України за площею території, чисельністю населення та кількістю адміністративно-територіальних одиниць. Розподіл досліджуваних країн ЄС та України за показниками ВВП на одну особу та рівнем безробіття показав, що Україна у довоєнний період суттєво поступалася за цими показниками досліджуваним країнам ЄС. Показниками оцінки соціально-економічного розвитку регіонів країни використано відносні значення показників валового регіонального продукту (ВРП) на одну особу та рівня безробіття до відповідного середнього значення по країні. Сформовано матриці позиціонування регіонів країн ЄС та України в площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність». Матриці складаються з 9 квадрантів, що характеризують стан соціально-економічного розвитку регіонів країни. Проведений аналіз показав, що переважна кількість регіонів досліджуваних країн ЄС (80 із 130, або 61,54 %) розмістилися у перших чотирьох квадрантах, які характеризуються високим та середнім рівнями економічного розвитку й низьким та середнім соціальною проблемністю. Здійснено порівняння характеристик рівнів соціально-економічного розвитку регіонів досліджуваних країн ЄС та України у 2021 р. Визначено, що структура рівнів соціально-економічного розвитку регіонів України значно відрізняється від структури регіонів досліджуваних країн ЄС. Більшість регіонів України – 62,0 %, на відміну від (38,5 %) регіонів досліджуваних країн ЄС, розмістилися у 5–9 квадрантах, що вказує на їх переважно низький рівень економічного розвитку та високий рівень соціальної проблемності. Отримані результати підтверджують необхідність удосконалення підходів до регіональної політики в Україні у повоєнний період, зокрема гармонізації з європейськими практиками.

Ключові слова: регіони, соціально-економічний розвиток, країни ЄС, ВРП, рівень безробіття, матричний підхід.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-2-86-95>

Рис.: 11. Табл.: 2. Бібл.: 13.

Губарєва Ірина Олегівна – доктор економічних наук, професор, заступник директора Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: gubarievairyna@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9002-5564>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/X-8156-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57190439486>

Аведян Людмила Йосипівна – кандидат економічних наук, докторант, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: lyudaved@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4636-6898>

Литвиненко Андрій Владиславович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: in4.andrey@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5973-5173>

UDC 332.1
JEL Classification: R58

Hubarieva I. O., Avedyan L. Y., Lytvynenko A. V. Assessing the Level of Socioeconomic Development of the Regions of Specific EU Countries and Ukraine

The aim of the article is to assess the level of socioeconomic development of the regions of EU countries and Ukraine. For the analysis and comparison of the level of socioeconomic development of the regions of EU countries and Ukraine, six EU Member States (Spain, Italy, Germany, Poland, France, Sweden) were selected, which are similar to Ukraine in terms of land area, population size, and number of administrative-territorial units. The distribution of the studied EU countries and Ukraine by GDP per capita and unemployment rate showed that Ukraine significantly lagged behind these EU countries in these indicators during the pre-war period. The indicators used for assessing the socioeconomic development of the regions of the country included relative values of gross regional product (GRP) per capita and unemployment rate compared to the corresponding national average. Matrices have been formed for the positioning of regions in EU countries and Ukraine in the coordinate plane of «Economic development – Social problematic issues». The matrices consist of 9 quadrants that characterize the state of social

and economic development of the regions of the country. The analysis conducted showed that the overwhelming majority of the regions of the studied EU countries (80 out of 130, or 61.54%) are located in the first four quadrants, which are characterized by high and medium levels of economic development and low and medium levels of social problematic issues. A comparison of the characteristics of the levels of social and economic development of the regions of the studied EU countries and Ukraine in 2021 was made. It was determined that the structure of the levels of social and economic development of the regions of Ukraine significantly differs from the structure of the regions of the studied EU countries. Most regions of Ukraine, that is, 62.0% compared to 38.5% of the regions of the studied EU countries, are located in quadrants 5–9, indicating their predominantly low level of economic development and high level of social problems. The results obtained confirm the necessity of improving approaches to regional policy in Ukraine during the post-war period, particularly harmonizing with European practices.

Keywords: regions, socioeconomic development, EU countries, GRP, unemployment rate, matrix approach.

Fig.: 11. Tabl.: 2. Bibl.: 13.

Hubarieva Iryna O. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Deputy Director of the Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: gubarievairyna@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9002-5564>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/X-8156-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57190439486>

Avedyan Lyudmyla Yo. – Candidate of Sciences (Economics), Candidate on Doctor Degree, Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: lyudaved@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4636-6898>

Lytvynenko Andrii V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of the State Administration, Public Management and Economic Policy, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: in4.andrey@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5973-5173>

Вступ. Оцінка соціально-економічного розвитку регіонів є важливим інструментом державної та місцевої політики, спрямованої на збалансоване зростання та зменшення територіальних диспропорцій. У країнах ЄС вона відіграє ключову роль у реалізації політики згуртованості, тоді як для України це питання набуває особливої значущості у контексті євроінтеграції та необхідності гармонізації підходів до регіонального розвитку, особливо у відбудові країни у повоєнний період.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженнями проблем соціально-економічного розвитку регіонів, регіонального розвитку країн Європейського Союзу та в Україні займалися багато науковців і практиків, серед яких: Белікова Н. В., Зосименко Т. І., Кизим М. О., Козирева О. В., Сторонянська І. З., Ярошенко І. В. та ін. [1–5]. Водночас проблема забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів України у повоєнний період потребує подальших досліджень.

Метою статті є оцінка рівня соціально-економічного розвитку регіонів країн ЄС та України.

Викладення основного матеріалу дослідження. Для аналізу та порівняння рівня соціально-економічного розвитку регіонів країн ЄС та України було відібрано шість країн – членів ЄС (Іспанія, Італія, Німеччина, Польща, Франція, Швеція), які є близькими до України за площею території, чисельністю населення та кількістю адміністративно-територіальних одиниць.

У табл. 1 наведено показники масштабу досліджуваних країн – членів ЄС та України у 2021 р.

З табл. 1 видно, що відібрані для аналізу країни ЄС за площею території, чисельністю населення і кількістю адміністративно-територіальних одиниць мають найбільш

подібні відповідні характеристики для порівняння з Україною.

Для порівняння соціально-економічного рівня розвитку регіонів країн доцільно використовувати показники, які є універсальними, доступними та репрезентативними.

Серед таких показників найбільш інформативними є показники ВВП на одну особу та коефіцієнт безробіття. Ці показники є найбільш інтегрованими критеріями економічного і соціального розвитку країни [7; 9–11].

Використання цих двох показників для аналізу соціально-економічного розвитку регіонів надає змогу об'єктивно оцінити економічний стан і соціальне благополуччя регіонів. Показник ВВП на душу населення відображає економічну продуктивність, тоді як рівень безробіття вказує на ефективність ринку праці.

Високий рівень безробіття супроводжується соціальними та економічними проблемами, такими як низький рівень життя, соціальна проблемність та погіршення суспільного добробуту [12].

На рис. 1 наведено розподіл досліджуваних країн ЄС та України за показником ВВП на одну особу в 2021 р.

Як видно з рис. 1, серед досліджуваних країн ЄС Швеція, Німеччина та Франція за показником ВВП на одну особу перевищують середній рівень країн ЄС, що вказує на високий рівень економічного розвитку цих країн. Рівень економічного розвитку Італії, Іспанії, Польщі та України не перевищує середній рівень країн ЄС-27. Своєю чергою, Україна у довоєнний період суттєво поступалася за цим показником досліджуваним країнам ЄС.

На рис. 2 наведено розподіл досліджуваних країн ЄС та України за показником рівня безробіття у 2021 р.

Таблиця 1

Показники масштабу досліджуваних країн ЄС та України у 2021р.

Країна	Площа території		Чисельність населення		Кількість регіонів (NUTS-2)	
	км ²	Ранг	тис. осіб	Ранг	Одиниць	Ранг
Іспанія	505 944	2	47 486,8	4	19	4
Італія	302 073	6	59 030,1	3	21	3
Німеччина	357 376	4	83 237,1	1	38	1
Польща	312 679	5	36 889,8	5	17	5
Франція	633 187	1	67 957,1	2	27	2
Швеція	438 574	3	104 52,3	6	8	6
Усього 6 країн ЄС	2549833		305 053,2		130	
ЄС-27	4 214 996		448 803,1		283	
Питома вага, %	60,49		67,97		45,94	
Україна	603 549		41 167,3		25*	

* – Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя

Джерело: складено авторами за даними [6–8]

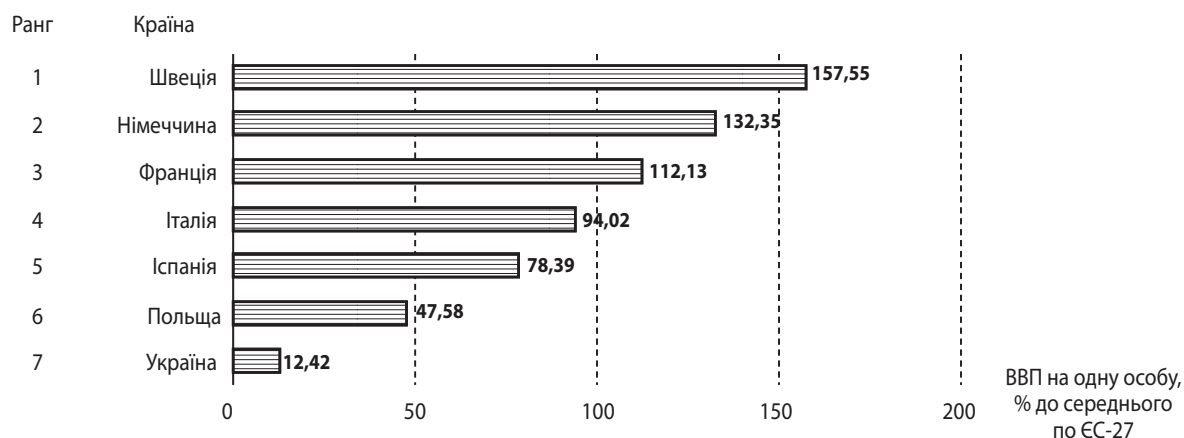

Рис. 1. Діаграма розподілу досліджуваних країн ЄС та України за показником ВВП на одну особу у 2021 р.

Джерело: складено авторами за матеріалами [6–8]

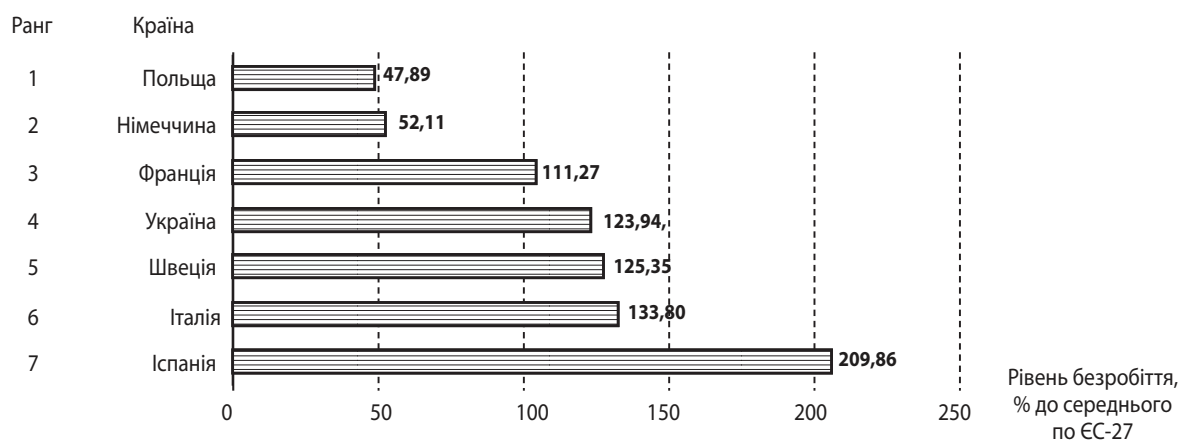

Рис. 2. Діаграма розподілу досліджуваних країн ЄС та України за показником рівня безробіття у 2021 р.

Джерело: складено авторами за матеріалами [6–8]

Як видно з рис. 2, за показником рівня безробіття серед досліджуваних країн ЄС Польща та Німеччина не перевищують середній рівень країн ЄС, що вказує на високий рівень соціального розвитку в цих країнах. В інших країнах, що досліджувалися, та Україні у довоєнний період показник рівня безробіття перевищував середній рівень ЄС, що вказує на низький рівень соціального розвитку цих країн.

Спираючись на роботи [3; 5; 13], для ідентифікації рівня соціально-економічного розвитку регіонів окремих країн ЄС та України пропонується ідентифікувати рівень розвитку регіонів за допомогою матриці позиціонування в площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність» (рис. 3).

ЕР				
Високий	90	ВЕР-ВСП6 Високорозвинений Високопроблемний	ВЕР-ССП3 Високорозвинений Середньопроблемний	ВЕР-НСП1 Високорозвинений Низькопроблемний
	75	СЕР-ВСП8 Середньорозвинений Високопроблемний	СЕР-ССП4 Середньорозвинений Середньопроблемний	СЕР-НСП2 Середньорозвинений Низькопроблемний
	0	НЕР-ВСП9 Низькорозвинений Високопроблемний	НЕР-ССП7 Низькорозвинений Середньопроблемний	НЕР-НСП5 Низькорозвинений Низькопроблемний
Низький		Висока110	Середня75	НизькаСП

Рис. 3. Матриця позиціонування регіонів країни у площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність»

Джерело: сформовано авторами

2. квадрант ($C_{EP} - H_{CP}$) – середньорозвинений низькопроблемний;
3. квадрант ($V_{EP} - C_{CP}$) – високорозвинений середньопроблемний;
4. квадрант ($C_{EP} - C_{CP}$) – середньорозвинений середньопроблемний;
5. квадрант ($H_{EP} - H_{CP}$) – низькорозвинений низькопроблемний;
6. квадрант ($V_{EP} - V_{CP}$) – високорозвинений високопроблемний;
7. квадрант ($H_{EP} - C_{CP}$) – низькорозвинений середньопроблемний;
8. квадрант ($C_{EP} - V_{CP}$) – середньорозвинений високопроблемний;
9. квадрант ($H_{EP} - V_{CP}$) – низькорозвинений високопроблемний.

Згідно із запропонованим матричним підходом здійсимо розподіл регіонів Іспанії у площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р. (рис. 4).

Як видно, з рис. 4, найбільша кількість регіонів Іспанії – 8 регіонів із 19 (42,11 %) є високорозвиненими та середньопроблемними; 3 регіони (15,79 %) – середньорозвинені та середньопроблемні; 3 регіони (15,79 %) – серед-

У матриці позиціонування, яку подано на рис. 3, як показники оцінки соціально-економічного розвитку регіонів країни використовуються відносні значення показників ВРП на одну особу (ЕР) та рівня безробіття (СП) до відповідного середнього значення по країні.

Порогові значення для індикатора ЕР становлять 75 % та 90 %, а для індикатора СП – 75 % та 110 % від відповідного середнього значення показника по країні [11].

Відповідно до рівня порогових значень матриця складається з 9 квадрантів, що характеризують стан соціально-економічного розвитку регіонів країни:

1. квадрант ($V_{EP} - H_{CP}$) – високорозвинений низькопроблемний;

ньорозвинені та високопроблемні; 3 регіони (15,79 %) – низькорозвинені та високопроблемні; 2 регіони (10,53 %) – високорозвинені та низькопроблемні.

На рис. 5 наведено розподіл регіонів Іспанії у площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

З рис. 5 видно, що найбільша кількість регіонів Італії – 7 із 21 (33,33 %) є високорозвиненими та низькопроблемними; 6 регіонів (28,57 %) – низькорозвинені та високопроблемні; 5 регіонів (23,81 %) – високорозвинені та середньопроблемні; 2 регіони (9,52 %) – середньорозвинені та середньопроблемні; 1 регіон (4,76 %) – середньорозвинений та низькопроблемний.

На рис. 6 наведено розподіл регіонів Німеччини у площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Як видно з рис. 6, найбільша кількість регіонів Німеччини – 11 регіонів із 38 (28,95 %) є високорозвиненими та середньопроблемними; 8 регіонів (21,05 %) – середньорозвинені та середньопроблемні; 7 регіонів (18,42 %) – високорозвинені та високопроблемні; 4 регіони (10,53 %) – низькорозвинені та середньопроблемні; 3 регіони (7,89 %) – високорозвинені та низькопроблемні; 2 регіони (5,26 %) – низькорозвинені та низькопроблемні; 2 регіони

ЕР					
	ВЕР-ВСП 6	ВЕР-СП 3	ВЕР-НСП 1		
В		Галісія – (92,1;77,85); Князівство Астурія – (91,04;82,55); Кантабрія – (93,05;75,84); Ла-Ріоха – (104,78;77,85); Мадрид – (136,86;78,52); Кастилія і Леон – (96,92;77,85); Каталонія – (116,15;78,52); Балеарські острови – (98,29;95,97)	Країна Басків – (127,21;69,13); ФС Наварра – (119,96;71,81); Арагон – (111,62;69,13)		
90					
С	СЕР-ВСП 8	СЕР-СП 4	СЕР-НСП 2		
	Естремадура – (75,91;135,57); Сеута – (82,57;206,71); Канарські острови – (76,16;157,72)	Кастилія-Ла-Манча – (80,88;105,37); Валенсійська СП – (87,34;108,05); Мурсія – (83,1;98,66)			
75					
Н	НЕР-ВСП 9	НЕР-СП 7	НЕР-НСП 5		
	Андалусія – (74,86;146,98); Мелілья – (73,97;170,47)				
0					
	Висока 110	Середня 75	Низька	СП	

Рис. 4. Матриця позиціонування регіонів Іспанії у площині координат
«Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Джерело: сформовано авторами

ЕР					
	ВЕР-ВСП 6	ВЕР-СП 3	ВЕР-НСП 1		
В		П'ємонт – (105,75;76,84); Валле-д'Аоста – (125,44;76,84); Лігурія – (106,06;88,42); Тоскана – (104,77;78,95); Лаціо – (112,52;105,26)	Ломбардія – (134,94;62,11); АП Больцано – (157,71;40); АП Тренто – (129,61;50,53); Венето – (112,1;55,79); Фріулі-Венеція-Джулія – (109,77;60); Емілія-Романья – (122,92;57,89); Марке – (94,31;74,74)		
90					
С	СЕР-ВСП 8	СЕР-СП 4	СЕР-НСП 2		
		Абруццо – (84,92;97,89); Базиліката – (79,57;87,37)	Умбрія – (87,31;69,47)		
75					
Н	НЕР-ВСП 9	НЕР-СП 7	НЕР-НСП 5		
	Молізе – (73,73;114,74); Кампанія – (64,23;203,16); Апулія – (65,77;153,68); Калабрія – (58,9;189,47); Сицилія – (61,61;196,84); Сардинія – (72,82;142,11)				
0					
	Висока 110	Середня 75	Низька	СП	

Рис. 5. Матриця позиціонування регіонів Італії у площині координат
«Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Джерело: сформовано авторами

EP					
		ВЕР-ВСП 6	ВЕР-ССП 3	ВЕР-НСП 1	
B		Берлін – (103,89;156,76); Бремен – (120,1;175,68); Гамбург – (163,34;124,32); Дармштадт – (125,61;113,51); Дюссельдорф – (102,16;118,92); Кельн – (104,03;110,81); Рейнланд-Пфальц – (100,94;116,22)	Штутгарт – (125,37;86,49); Карлсруе – (108,78;94,59); Фрайбург – (94,55;86,49); Тюбінген – (108,3;81,08); Верхня Баварія – (145,59;75,68); Верхня Франконія – (93,79;89,19); Середня Франконія – (110,06;91,89); Швабія – (95,74;75,68); Брауншвейг – (112,89;108,11); Ганновер – (94,5;75,68); Детмольд – (94,55;105,41)	Нижня Баварія – (98,22;48,65); Верхній Пфальц – (105,31;67,57); Нижня Франконія – (98,97;70,27)	
90					
		СЕР-ВСП 8	СЕР-ССП 4	СЕР-НСП 2	
C		Арносберг – (86,41;116,22); Лейпциг – (82,75;124,32)	Гіссен – (85,71;97,3); Кассель – (88,85;83,78); Везер – (87,64;97,3); Мюнстер – (83,9;100); Кобленц – (83,51;78,38); Саар – (85,12;86,49); Дрезден – (78,73;91,89); Шлезвіг-Гольштейн – (82,79;86,49)		
75					
		НЕР-ВСП 9	НЕР-ССП 7	НЕР-НСП 5	
H		Саксонія-Ангальт – (72,42;116,22)	Трір – (73,66;67,57); Хемніц – (70,74;64,86); Бранденбург – (73,31;83,78); Мекленбург – (71,16;102,7); Люнебург – (70,29;86,49); Тюрингія – (72,45;94,59)	Трір – (73,66;67,57); Хемніц – (70,74;64,86)	
0					
	Висока	110	Середня	75	Низька
					СП

Рис. 6. Матриця позиціонування регіонів Німеччини у площині координат
«Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Джерело: сформовано авторами

(5,26 %) – середньорозвинені та високопроблемні; 1 регіон (2,63 %) – низькорозвинений та високопроблемний.

На рис. 7 наведено розподіл регіонів Польщі у площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

З рис. 7 видно, що регіони Польщі в більшості (9 із 17) рівномірно розмістилися у трьох діагональних квадрантах (1-й, 4-й, 9-й), які характеризуються відповідністю економічного розвитку і соціальною проблемністю; 6 регіонів рівномірно займають квадранти (3-й, 6-й, 8-й) над діагоналлю, що характеризуються як високо- та середньорозвинені й середньо- та високопроблемні; по одному регіону розмістилися у 2-му та 7-му квадрантах, що характеризуються як середньорозвинений та низькопроблемний і низькорозвинений та середньопроблемний відповідно.

На рис. 8 наведено розподіл регіонів Франції у площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Як видно з рис. 8, найбільша кількість регіонів Франції – 10 регіонів із 27 (37,04 %) є середньорозвиненими та середньопроблемними; 6 регіонів (22,22 %) – низькорозвинені та високопроблемні; 4 регіони (14,81 %) – середньорозвинені та низькопроблемні; 4 регіони (14,81 %) – середньорозвинені та високопроблемні; 2 регіони (7,41 %) – низькорозвинені та середньопроблемні; 1 регіон (3,70 %) – середньорозвинений та низькопроблемний.

На рис. 9. наведено розподіл регіонів Швеції у площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Як видно з рис. 9, найбільша кількість регіонів Швеції – 3 регіони із 8 (37,50 %) є середньорозвиненими та високопроблемними; 2 регіони (25,0 %) – високорозвинені та середньопроблемними; 1 регіон (3,70 %) – середньорозвинений та низькопроблемний; по одному регіону розмістилися у 1-му та 4-му квадрантах, що характеризуються як високорозвинений та низькопроблемний і середньорозвинений та середньопроблемний відповідно.

ЕР					
В	ВЕР-ВСП 6 Нижньосілезьке в-во – (110,61;120,59); Лодзинське в-во – (94,87;132,35)	ВЕР-ССП 3 Малопольське в-во – (91,12;94,12); Сілезьке в-во – (103,17;85,29)	ВЕР-НСП 1 Великопольське в-во – (105,64;67,65); Поморське в-во – (96,37;70,59); Варшавський столичний округ – (196,02;61,76)		
90					
С	СЕР-ВСП 8 Куявсько-Поморське в-во – (82,41;132,35); Мазовецьке в-во – (87,32;111,76)	СЕР-ССП 4 Західнопоморське в-во – (84,68;102,94); Опольське в-во – (83,88;82,35); Підляське в-во – (75,12;94,12)	СЕР-НСП 2 Любуське в-во – (82,08;61,76)		
75					
Н	НЕР-ВСП 9 Свентокшиське в-во – (74,08;132,35); Люблінське в-во – (69,68;152,94); Підкарпатське в-во – (72,28;141,18)	НЕР-ССП 7 Вармінсько-Мазурське в-во – (72,41;102,94)	НЕР-НСП 5		
0					
	Висока 110	Середня 75	Низька	СП	

Рис. 7. Матриця позиціонування регіонів Польщі у площині координат
«Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Джерело: сформовано авторами

ЕР					
В	ВЕР-ВСП 6	ВЕР-ССП 3 Ельзас – (90,73;89,87); Іль-де-Франс – (166,56;101,27); Прованс – (100,96;102,53); Рона-Альпи – (99,17;91,14)	ВЕР-НСП 1		
90					
С	СЕР-ВСП 8 Корсика – (78,62;115,19); Лангедок-Русійон – (75,82;144,3); Нор-Па-де-Кале – (81,57;111,39); Шампань-Арденни – (83,24;112,66)	СЕР-ССП 4 Аквітанія – (87,5;93,67); Бургундія – (82,74;89,87); Верхня Нормандія – (85,35;96,2); Долина Луари – (82,1;91,14); Лімузен – (75,83;79,75); Нижня Нормандія – (78,5;81,01); Овернь – (81,6;88,61); Пеї-де-ла-Луар – (88,56;75,95); Південь-Піреней – (87,8;77,22); Пуату-Шарант – (81,13;108,86)	СЕР-НСП 2 Бретань – (84,47;73,42)		
75					
Н	НЕР-ВСП 9 Гваделупа – (64,04;216,46); Гвіана – (41,69;184,81); Майотта – (28,15;348,1); Мартиніка – (68,39;162,03); Пікардія – (73,66;122,78); Реюньйон – (63,26;226,58)	НЕР-ССП 7 Лотарингія – (72,91;107,59); Франш-Конте – (73,94;88,61)	НЕР-НСП 5		
0					
	Висока 110	Середня 75	Низька	СП	

Рис. 8. Матриця позиціонування регіонів Франції у площині координат
«Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Джерело: сформовано авторами

EP					
B					
90					
C					
75					
H					
0					
	ВЕР-ВСП 6	ВЕР-СП 3	ВЕР-НСП 1		
		Західна Швеція – (94,8;95,51); Стокгольм – (137,08;93,26)	Верхній Норрланд – (106,12;69,66)		
	СЕР-ВСП 8	СЕР-СП 4	СЕР-НСП 2		
	Південна Швеція – (85,66;126,97); Північний Центральний Свеаланд – (80,47;110,11); Східний Центральний Свеаланд – (85,08;110,11)	Смоланд і острови – (86,64;85,39)	Центральний Норрланд – (86,61;70,79)		
	НЕР-ВСП 9	НЕР-СП 7	НЕР-НСП 5		
	Висока 110	Середня 75	Низька	СП	

Рис. 9. Матриця позиціонування регіонів Швеції у площині координат
«Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Джерело: сформовано авторами

На рис. 10 наведено розподіл регіонів України у площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

З рис. 10 видно, що найбільша кількість регіонів України – 8 із 25 (32,0 %) є низькорозвиненими та високотрошними; 3 регіони (12,0 %) – високорозвинені та низькотрошними; 3 регіони (12,0 %) – середньорозвинені та середньотрошними; 3 регіони (12,0 %) – середньорозвинені та високотрошними; 3 регіони (12,0 %) – низькорозвинені

та середньотрошними; 2 регіони (8,0 %) – високорозвинені та середньотрошними; 2 регіони (8,0 %) – високорозвинені та високотрошними; 1 регіон (4,0 %) – середньорозвинений і низькотрошний.

На рис. 11 наведено спільний розподіл регіонів досліджуваних країн ЄС у площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р. З рис. 11 видно, що переважна кількість регіонів досліджуваних країн ЄС (80 із 130, або 61,54 %) розмістилися у перших чотирьох

EP					
B					
90					
C					
75					
H					
0					
	ВЕР-ВСП 6	ВЕР-СП 3	ВЕР-НСП 1		
	Запорізький – (105,15;112,5); Полтавський – (148,65;127,27)	Дніпропетровський – (141,72;90,91); Львівський – (90,37;78,41)	м. Київ – (327,64;70,45); Київський – (123,5;71,59); Харківський – (92,78;60,23)		
	СЕР-ВСП 8	СЕР-СП 4	СЕР-НСП 2		
	Вінницький – (86,7;112,5); Кіровоградський – (82,88;131,82); Чернігівський – (88,99;120,45)	Миколаївський – (85,68;109,09); Сумський – (76,49;98,86); Черкаський – (85,13;109,09)	Одеський – (87,4;72,73)		
	НЕР-ВСП 9	НЕР-СП 7	НЕР-НСП 5		
	Волинський – (68,57;129,55); Донецький – (52,72;159,09); Житомирський – (72,83;118,18); Закарпатський – (46,03;113,64); Луганський – (18,74;171,59); Рівненський – (58,91;110,23); Тернопільський – (60,28;118,18); Херсонський – (66,33;117,05)	Івано-Франківський – (66,97;88,64); Хмельницький – (73,61;95,45); Чернівецький – (46,37;89,77)			
	Висока 110	Середня 75	Низька	СП	

Рис. 10. Матриця позиціонування регіонів України у площині координат
«Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Джерело: сформовано авторами

ЕР					
		ВЕР-ВСП 6	ВЕР-ССП 3	ВЕР-НСП 1	
В		9 регіонів – 6,92 %, (Німеччина – 7; Польща – 2;)	32 регіони – 24,62 % (Іспанія – 8; Італія – 5; Німеччина – 11; Польща – 2; Франція – 4; Швеція – 2)	17 регіонів – 13,08 % (Іспанія – 3; Італія – 7; Німеччина – 3; Польща – 3; Швеція – 1)	
90					
		СЕР-ВСП 8	СЕР-ССП 4	СЕР-НСП 2	
С		14 регіонів – 10,77 % (Іспанія – 3; Німеччина – 2; Польща – 2; Франція – 4; Швеція – 3;)	27 регіонів – 20,77 % (Іспанія – 3; Італія – 2; Німеччина – 8; Польща – 3; Франція – 10; Швеція – 1)	4 регіони – 3,08 % (Італія – 1; Польща – 1; Франція – 1; Швеція – 1)	
75					
		НЕР-ВСП 9	НЕР-ССП 7	НЕР-НСП 5	
Н		18 регіонів – 13,85 % (Іспанія – 2; Італія – 6; Німеччина – 1; Польща – 3; Франція – 6)	7 регіонів – 5,38 % (Німеччина – 4; Польща – 1; Франція – 2)	2 регіони – 1,54 % (Німеччина – 2)	
0					
	Висока	110	Середня	75	Низька
					СП

Рис. 11. Матриця позиціонування регіонів країни у площині координат «Економічний розвиток – Соціальна проблемність» у 2021 р.

Джерело: сформовано авторами

квадрантах, які характеризуються високим та середнім рівнями економічного розвитку і низьким та середнім соціальною проблемністю.

У табл. 2 наведено порівняння характеристик рівнів соціально-економічного розвитку регіонів досліджуваних країн ЄС та України у 2021 р.

Структура рівнів соціально-економічного розвитку регіонів України значно відрізняється від структури регіонів досліджуваних країн ЄС. Так, більшість регіонів України – 62,0 %, на відміну від (38,5 %) регіонів досліджуваних країн ЄС, розмістилися у 5–9 квадрантах, що вказує на їх переважно низький рівень економічного розвитку та високий рівень соціальної проблемності.

Висновки. Таким чином, проведений порівняльний аналіз соціально-економічного розвитку регіонів країн ЄС та України виявив суттєві відмінності в рівнях економічного розвитку та соціальної проблемності: більшість регіонів України у довоєнний період мали низький рівень економічного розвитку та високу соціальну проблемність, що контрастує з більш збалансованою ситуацією в країнах ЄС.

Отримані результати підтверджують необхідність удосконалення підходів до регіональної політики в Україні у повоєнний період, зокрема гармонізації з європейськими практиками. Пріоритетними напрямками мають стати стимулювання економічного зростання регіонів, зменшення

Таблиця 2

Порівняння характеристик рівнів соціально-економічного розвитку регіонів досліджуваних країн ЄС та України у 2021 р.

Квадрант	Характеристика регіону	Україна		Досліджувані країни ЄС	
		%	Ранг	%	Ранг
1	Високорозвинений низькопроблемний	12,0	2 – 5	13,1	4
2	Середньорозвинений низькопроблемний	4,0	8	3,1	8
3	Високорозвинений середньопроблемний	8,0	6 – 7	24,6	1
4	Середньорозвинений середньопроблемний	12,0	2 – 5	20,8	2
5	Низькорозвинений низькопроблемний	–	–	1,5	9
6	Високорозвинений високопроблемний	8,0	6 – 7	6,9	6
7	Низькорозвинений середньопроблемний	12,0	2 – 5	5,4	7
8	Середньорозвинений високопроблемний	12,0	2 – 5	10,8	5
9	Низькорозвинений високопроблемний	32,0	1	13,9	3

Джерело: сформовано авторами

соціальних дисбалансів та створення умов для сталого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравців В. С., Сторонянська І. З. Просторовий розвиток економіки України: сучасні тренди трансформації та виклики європейської інтеграції: [електрон. моногр.]. Львів: ДУ «Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долишнього НАН України», 2024. 451 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20240004.pdf>
2. Кизим М. О., Білікова Н. В., Беккер М. Л. Науково-методичне забезпечення вирішення проблемних ситуацій в регіонах України (на прикладі Харківської області). *Проблеми економіки*. 2021. № 2. С. 70–85. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001291071>
3. Козирєва О. В. Теорія і практика дослідження диференціації соціально-економічного розвитку регіонів України. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2016. 256 с.
4. Зосименко Т. І. Методика оцінки торгівельно-економічної інтеграції України та ЄС: рівень міжрегіонального співставлення. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 11. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/58.pdf
5. Ярошенко І. В., Семигуліна І. Б. Чинники впливу на соціально-економічний розвиток регіонів (територій) України в умовах загроз і подолання наслідків військової агресії. *Проблеми економіки*. 2024. № 3. С. 142–148.
6. Statistical regions in the European Union and partner countries NUTS and statistical regions 2021. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/15193590/KS-GQ-22-010-EN-N.pdf>
7. Eurostat Database. Luxembourg: Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
8. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
9. *World Development Indicators*. Washington, DC: The World Bank. URL: <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/themes/economy.html>
10. Про схвалення основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2024–2026 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2023 р. № 1315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-2023-n#Text>
11. Mutafov E. Regional development and cohesion policy of EU 2021–2027. URL: https://www.researchgate.net/publication/343652857_REGIONAL_DEVELOPMENT_AND_COHESION_POLICY_OF_EU_2021-2027
12. Біленко О. В., Горбань С. Ф. Аналіз структурних та циклічних факторів, що впливають на рівень безробіття та динаміку ринку праці. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-80>
13. Khaustova V. Y., Hubarieva I. O., Salashenko T. I., Kostenko D. Identification of risks, sustainability and problems of fuel security of Ukraine and the countries of the European area (matrix approach). *The Problems of Economy*. 2024. Vol. 3. P. 58–67. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-3-58-67>
- dynamiku rynku praci" [Analysis of Structural and Cyclical Factors Affecting the Unemployment Rate and Labor Market Dynamics]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 61 (2024). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-80>
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <https://ukrstat.gov.ua/>
- "Eurostat Database". Luxembourg: Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- Khaustova, V. Y. et al. "Identification of risks, sustainability and problems of fuel security of Ukraine and the countries of the European area (matrix approach)". *The Problems of Economy*, vol. 3 (2024): 58–67. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-3-58-67>
- Kozyrieva, O. V. *Teoriia i praktyka doslidzhennia dyferentsiatsii sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrainy* [Theory and Practice of Research into the Differentiation of Socio-economic Development of Regions of Ukraine]. Kharkiv: FOP Liburkina L. M., 2016.
- Kravtsiv, V. S., and Storonianska, I. Z. "Prostorovy rozvytok ekonomiky Ukrainy: suchasni trendy transformatsii ta vykyky yevropeiskoi intehtatsii" [Spatial Development of the Ukrainian Economy: Modern Trends of Transformation and Challenges of European Integration]. Lviv: DU «Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долишнього НАН України», 2024. <http://ird.gov.ua/irdp/p20240004.pdf>
- Kyzym, M. O., Bielikova, N. V., and Bekker, M. L. "Naukovo-metodychne zabezpechennia vyrishennia problemnykh sytuatsii v rehionakh Ukrainy (na prykladi Kharkivskoi oblasti)" [Scientific and Methodological Support for Solving Problem Situations in the Regions of Ukraine (Using the Example of the Kharkiv Region)]. *Problemy ekonomiky*. 2021. <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001291071>
- [Legal Act of Ukraine] (2023). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-2023-n#Text>
- Mutafov, E. "Regional development and cohesion policy of EU 2021–2027". https://www.researchgate.net/publication/343652857_REGIONAL_DEVELOPMENT_AND_COHESION_POLICY_OF_EU_2021-2027
- "Statistical regions in the European Union and partner countries NUTS and statistical regions 2021". Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/15193590/KS-GQ-22-010-EN-N.pdf>
- "World Development Indicators". Washington, DC: The World Bank. <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/themes/economy.html>
- Yaroshenko, I. V., and Semyhulina, I. B. "Chynnyky vplyvu na sotsialno-ekonomichnyi rozvytok rehioniv (terytorii) Ukrainy v umovakh zahroz i podolannia naslidkiv viiskovoi ahresii" [Factors Influencing the Socio-economic Development of Regions (Territories) of Ukraine in the Face of Threats and Overcoming the Consequences of Military Aggression]. *Problemy ekonomiky*, no. 3 (2024): 142–148.
- Zosymenko, T. I. "Metodyka otsinky torhovelno-ekonomichnoi intehtatsii Ukrainy ta YeS: riven mizhrehionalnoho spivstavleniia" [Methodology for Assessing Trade and Economic Integration between Ukraine and the EU: Level of Interregional Comparison]. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2017. https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/58.pdf

REFERENCES

Bilenko, O. V., and Horban, S. F. "Analiz strukturnykh ta tsyklichnykh faktoriv, shcho vplyvaiut na riven bezrobittia ta

Стаття надійшла до редакції 21.03.2025 р.
Статтю прийнято до публікації 10.04.2025 р.